

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“
VAIKŲ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS PROGRAMA
IR PRIEMONIŲ PLANAS 2026-2027 M.**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakyme Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ teigiama, kad prevencija tai - „priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.“ Intervencija tai – „mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.“

Vaikų smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos programa skirta ikimokyklinio ugdymo mokyklos bendruomenei: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vaikams, mokyklos vadovui, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojams, švietimo pagalbos specialistams, kitiems darbuotojams, ugdytinių tėvams. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi ikimokyklinio ugdymo mokyklos vaiko gerovės komisija.

Programoje vartojamas sąvokas:

Prevencinė programa – planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksnius ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Išskiriamos šios **smurto formos**:

1) **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

2) **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

3) **vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

Artima aplinka – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį.

Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.

Smurtautojas – asmuo, smurtaujantis artimoje aplinkoje.

Kaltininkas – asmuo skriaudėjas, kuris siekia demonstruoti jėgą.

Auka – asmuo, patyręs tiesiogines, netiesiogines ar elektronines patyčias.

Stebėtojas – asmuo, matantis ir žinantis, kad vyksta patyčių veiksmas.

II. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas – organizuoti ir įgyvendinti smurto prevencijos priemonės, kuriant draugišką ugdymo(si) aplinką, kurioje kiekvienas bendruomenės narys jaustųsi saugus.

Programos uždaviniai:

1. Sistemingai skatinti tinkamą, pozityvų ir tolerantišką elgesį, orientuotą į vaikų emocinės ir socialinės kompetencijos ugdymą ir puoselėjimą.
2. Įtraukti visus bendruomenės narius, socialinius partnerius į aktyvią veiklą, formuojant saugios ir sveikos gyvensenos įgūdžius bei stiprinant atsakingą elgesį tarpusavio atžvilgiu.
3. Užtikrinti pozityvų mikroklimatą ugdymo įstaigoje, sudarant sąlygas bendruomenės nariams jaustis saugiams, sveikiems, palaikomiems, priklausantiems bendruomenei ir atsakingiems už ją.
4. Stiprinti ankstyvą smurto ir patyčių rizikos atpažinimą bei prevenciją ugdymo įstaigoje.

III. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Programos įgyvendinimas – Vaikų smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos programa integruojama į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių veiklas pagal bendrąsias programas, lopšelio-darželio veiklos planą, projektinę veiklą, organizuojamus renginius.

Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas. Nuosekliai ir reguliariai ugdomi vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai. Ugdytinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gali būti vykdomas integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas, kitu pasirinktu būdu.

Lopšelyje-darželyje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas elgesys. Visi mokyklos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

Lopšelis-darželis puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų lopšelio-darželio darbuotojų elgesys ir veikla. Pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi mokyklos vadovas, mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis. Pedagoginiai darbuotojai tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

Priežiūrą atlieka lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija; koordinuoja direktoriaus pavaduotojas ugdymui, atsakingi visi lopšelio-darželio darbuotojai.

IV. PRIEMONIŲ PLANAS 2026 - 2027 M.

VAIKŲ UGDYMAS, MOKYMAS		
Priemonės pavadinimas	Data	Atsakingas
Socialinio-emocinio ugdymo programos „Kimochis“ integravimas į bendrąją ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo programą.	2026-2027 m.	Ikimokyklinio ugdymo mokytojos
Draugiškos socialinės – emocinės programos „Dramblys“ integravimas į bendrąją ikimokyklinio ugdymo programą.	2025-2026 m.m. 2026-2027 m.m.	Psichologė, soc.pedagogė
Socialinės – emocinės programos „Siautukai“ integravimas į bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą.	2025-2026 m.m. 2026-2027 m.m.	Psichologė, soc.pedagogė
Tolerancijos dienos paminėjimas.	2026-2027 m. lapkričio 16 d.	Psichologė, soc.pedagogė
Sensorinė stimuliacija (sensorinis kambarys, bibliotekėlė).	2026-2027 m.	Psichologė
„Sąmoningumo didinimo mėnuo“ - „Savaitės be patyčių“ akcijos organizavimas: pokalbiai, inovatyvios veiklos, filmų demonstravimas, terapinių pasakų skaitymas ir kt.	2026-2027 m. kovo mėn.	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojos, psichologė, soc.pedagogė
Animacinių filmų peržiūra, pasakų skaitymas, istorijų kūrimas, skaitymo erdvėje.	Pagal susitarimą	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojos
Situacijų modeliavimas paveikslėlių ir/ ar vaidmeninių žaidimų pagalba.	Pagal susitarimą	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojos, psichologė, soc.pedagogė
Užsiėmimai grupėse. Pasakų terapija.	2026-2027 m. pagal susitarimą	Psichologė, soc.pedagogė
Socialinių įgūdžių ugdymo užsiėmimai.	Pagal poreikį	Soc.pedagogė
Tėvystės įgūdžių grupė. Pozityvioji tėvystė.	Pagal poreikį	Psichologė
Individualios pedagoginės pagalbos teikimas vaikams, patiriantiems elgesio ir emocijų sunkumų.	Pagal poreikį	Švietimo pagalbos specialistai
Emocinio raštingumo stiprinimas ugdymo proceso metu.	2026-2027 m.	Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojos

MOKYTOJŲ IR LOPŠELIO-DARŽELIO DARBUOTOJŲ ŠVIETIMAS		
Priemonės pavadinimas	Data	Atsakingas
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos programos pristatymas bendruomenei.	2026 m. vasaris	Vaiko gerovės komisija
Pedagogų, specialistų ir kitų bendruomenės narių kvalifikacijos tobulinimas - smurto ir patyčių prevencijos, pozityvios ugdymo(si) aplinkos sukūrimo, elgesio politikos klausimais (seminarai, paskaitos, mokymai, diskusijos ir kt.)	2026-2027 m.	Direktorė, dir. pavaduotoja ugdymui
Savalaikės, tikslingos medžiagos smurto ir patyčių prevencijos klausimais viešinimas informaciniuose įstaigos stenduose, tinklapyje, įstaigos Facebook puslapyje.	Nuolat ir pagal esamas situacijas	Direktorė, dir. pavaduotoja ugdymui
Metodinė valanda: „Idėjos darbe su ugdymosi sunkumų patiriančiais vaikais“.	Poreikiui esant	Vaiko gerovės komisija
TĖVŲ ŠVIETIMAS		
Priemonės pavadinimas	Data	Atsakingas
Trišaliai pasitarimai.	Esant poreikiui	Tėvai, mokytojos, švietimo pagalbos specialistai
Individualus darbas su tėvais, turinčiais rizikos grupės vaiką (emocijų ir elgesio, kalbos ir kt. sutrikimų).	2026-2027 m.	Švietimo pagalbos specialistai
Psichologo konsultacijos.	Poreikiui esant	Psichologė
Socialinio pedagogo konsultacijos.	Poreikiui esant	Soc. pedagogė
Specialiojo pedagogo konsultacijos.	Poreikiui esant	Spec. pedagogė
Informaciniai lankstinukai, kaip kalbėti su vaiku apie patyčias	Poreikiui esant	Vaiko gerovės komisija

V. PROGRAMOS VEIKSMINGUMAS

Priemonių įgyvendinimas: įstaigos darbuotojai pagal paskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

Priemonių veiksmingumo vertinimas: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

Patyčių ir smurto prevencijos programa yra veiksminga, jei:

- į prevencijos procesą yra įsitraukusi darželio bendruomenė – vaikai, personalas, tėvai, socialiniai partneriai. Palaikomos visą lopšelių-darželių apimančios iniciatyvos, organizuojamos grupės veiklos ir individuali intervencija;
- lopšelio-darželio vadovas siekia sisteminių pokyčių;

- skiriama dėmesio nuosekliam socialinių emocinių gebėjimų ugdymui, įtraukiant visus mokyklos bendruomenės narius: padedama vaikams ir suaugusiesiems išmokyti valdyti emocijas, dirbti bendradarbiaujant, spręsti problemas ir priimti atsakingus sprendimus;
- grupių mokytojai geba kurti rūpestingą, tarpusavio santykius puoselėjančią aplinką ir randa laiko pokalbiui sunkiomis temomis - tokiomis kaip patyčios;
- skiriama laiko ištirti esamą patyčių situaciją. Atsižvelgiant į lopšelio-darželio poreikius, sudaromas Priemonių planas;
- „Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupė“ rūpinasi lopšelio-darželio mikroklimatu ir užtikrina, kad kiekvienas būtų išgirstas (mokiniai, pedagogai, techninis personalas, tėvai ir kt.) ir kiekvienam būtų atstovaujama;
- bendruomenėje susitariama dėl patyčių apibrėžimo, nustatomos elgesio normos, nuolat stebima, kaip jų laikomasi, ir reaguojama (jei jos pažeidžiamos). Skatinama elgtis tinkamai ir laikytis taisyklių;
- pasirūpinama kokybiška patyčių prevencijos mokymų medžiaga ir šaltiniais, skirtais emociniams socialiniams gebėjimams ugdyti. Mokomas visas personalas ir įtraukiami visi mokyklos bendruomenės nariai;
- į įvairias veiklas integruojamos temos ir diskusijos šiais klausimais: tolerancija, empatiškumas, gebėjimas spręsti problemas ir pasirinkti tinkamus sprendimus, psichologiškai ir fiziškai sveikų santykių palaikymas - visa tai, kas svarbu vaiko emociniam socialiniam vystymuisi.
- dirbama ne tik su vaikais, bet ir su tėvais, šeimomis ir bendruomene, kad visi suvoktų ir gebėtų priimti rasinius, religinius, kultūrinius skirtumus;
- pasirenkamos mokyklai tinkančios tyrimais grįstos programos ir jos tiksliai įgyvendinamos;
- pripažįstama, kad patyčios visus vaikus veikia neigiamai. Rengiami stebėtojai, gebantys tinkamai reaguoti į kiekvieną patyčių atvejį.

PRITARTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Gluosnis“

Vaiko gerovės komisijos

2026 m. vasario 25 d. protokolu Nr. VG-1